

AI implementatie checklist

Bij het stappenplan op freelanceaiconsultant.com/ai-implementatie/stappenplan

Door Dave Willemstein, onafhankelijk AI-adviseur. Versie september 2026.

Gebruik deze checklist per toepassing. Ga pas naar de volgende stap als je alle vragen van de huidige stap kunt beantwoorden. Een "nee" of "weet ik niet" is geen reden om te stoppen, maar wel een signaal dat er eerst iets moet worden uitgezocht.

Stap 1: Bepaal het doel

- ☐ Het probleem is beschreven in termen van het werk, niet van een tool of technologie.
- ☐ Het doel is meetbaar (tijd, kosten, fouten, kwaliteit of klanttevredenheid).
- ☐ Er is een nulmeting: hoe het nu gaat, in cijfers.
- ☐ Er is één eigenaar in de lijn die er zelf beter van wordt.
- ☐ Die eigenaar heeft budget en mandaat.
- ☐ Er is afgesproken hoeveel tijd en geld je investeert voordat je een eerste uitkomst beoordeelt.

Valkuil: een doel dat alleen door IT of een innovatieteam wordt gedragen.

Stap 2: Kies de juiste use case

- ☐ Alle kandidaten zijn op dezelfde criteria beoordeeld: waarde, haalbaarheid, datagereedheid, veranderlast en eigenaarschap.
- ☐ De gekozen use case is afgebakend en draait op een beperkt aantal bronnen.
- ☐ De use case kan binnen een paar maanden laten zien of hij werkt.
- ☐ De businesscase is doorgerekend, inclusief beheer, licenties, monitoring en de tijd van eigen mensen.
- ☐ De aannames in de businesscase zijn zichtbaar opgeschreven.
- ☐ Er is een afvallijst: welke kandidaten niet door gaan, en waarom.

Valkuil: kiezen voor de use case die het mooist demonstreert in plaats van die het meeste oplevert.

Stap 3: Breng data en systemen in kaart

- ☐ Bekend is welke data de toepassing nodig heeft en waar die staat.
- ☐ De kwaliteit van die data is beoordeeld op de echte data, niet op een opgeschoonde proefset.
- ☐ Per bron is duidelijk wie de eigenaar is.
- ☐ Alle koppelingen (input en output) zijn benoemd en in de planning opgenomen.
- ☐ Beoordeeld is of er persoonsgegevens worden verwerkt en of er een hoog privacyrisico is (zo ja: DPIA uitvoeren).
- ☐ Beoordeeld is of de toepassing onder de AI-verordening als hoog risico kan gelden.
- ☐ Duidelijk is welke data naar een externe dienst mag en welke afspraken met de leverancier daarvoor nodig zijn.

Valkuil: testen op een proefdataset die schoner is dan de werkelijkheid.

Stap 4: Kies bouwen of kopen

- ☐ Beoordeeld is of de toepassing je onderscheidt in de markt of een commodity is.
- ☐ Bouwen, kopen en partner zijn vergeleken over meerdere jaren, inclusief onderhoud.
- ☐ Bij een externe partij: de beoordelingscriteria lagen vast vóór de eerste gesprekken.
- ☐ Leveranciers zijn getest op je eigen data, niet alleen op hun demo.
- ☐ In het contract staat wie eigenaar is van code, configuratie, testset en data.
- ☐ In het contract staat hoe een overdracht of exit verloopt, in welk formaat en binnen welke termijn.
- ☐ Een partner wordt rechtstreeks door jouw organisatie gecontracteerd.

Valkuil: alleen naar de kosten in het eerste jaar kijken.

Stap 5: Bouw en test een pilot

- ☐ De pilot draait in het echte werkproces, met echte data en echte gebruikers.
- ☐ Er is één vraag die de pilot beantwoordt, zo geformuleerd dat "nee" een mogelijk antwoord is.
- ☐ Er is een meetbare drempel voor "geslaagd".
- ☐ Er zijn stopcriteria, en het is duidelijk wie besluit.
- ☐ Er is een testset met voorbeelden waarvan het juiste antwoord bekend is.
- ☐ Tijdens de pilot is minstens één beheeractie uitgevoerd, zodat de beheerlast bekend is.
- ☐ De opschaaieigenaar is betrokken bij de pilot.

Valkuil: een pilot zonder stopcriterium.

Stap 6: Zorg voor adoptie

- ☐ Per rol zijn concrete scenario's uitgewerkt voor taken die mensen al doen.
- ☐ Er zijn duidelijke regels: welke data erin mag, wie verantwoordelijk is voor de uitkomst, wat te doen bij een fout antwoord.
- ☐ Per team is er een ambassadeur die hetzelfde werk doet.
- ☐ Er is een plek waar mensen werkende voorbeelden delen.
- ☐ Besproken is wat er in het werk verandert en wie daarover beslist.
- ☐ Gebruik wordt per rol of team gemeten, niet als één totaalpercentage.

Valkuil: een licentie en een training beschouwen als adoptiestrategie.

Stap 7: Meet, borg en schaal op

- ☐ De resultaten zijn vergeleken met de nulmeting uit stap 1.
- ☐ Er is een beheerder met tijd en budget voor de toepassing.
- ☐ Er is afgesproken hoe vaak de kwaliteit wordt gecontroleerd en wat er gebeurt als die zakt.
- ☐ De toepassing staat in een overzicht (register) van AI-toepassingen.
- ☐ Er is een toets vóór livegang, een periodieke evaluatie en een escalatiepad.
- ☐ Er is een vast evaluatiemoment waarop de eigenaar besluit: doorgaan, bijsturen of afbouwen.
- ☐ De lessen over data, leveranciers en adoptie zijn vastgelegd voor de volgende toepassing.

Valkuil: opschalen voordat het beheer staat.

Kom je bij een van de stappen niet verder, of wil je de keuzes onafhankelijk laten toetsen? Plan een gesprek via freelanceaiconsultant.com/contact.